

114 ГОДИНИ ТУРИСТИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО „ТРАПЕЗИЦА 1902” ТРАДИЦИЯ И РАЗВИТИЕ В ТУРИЗМА, ТУРИСТИЧЕСКИТЕ СПОРТОВЕ И ЕКОЛОГИЧНИТЕ ИНИЦИАТИВИ НА ВЕЛИКО ТЪРНОВО

На 17 март, преди 114 години, е създадено туристическо дружество "Трапезица". Своята годишна дружеството отбеляза с няколко престижни инициативи - Тържествен концерт на туристическите хорове, който ще се състои на 18 март в голяма зала на Община Велико Търново с участието на малките акордеонисти от класовете на Станимир Демирев, туристическите хорове от Велико Търново - дамски хор "Света гора" и смесен хор "Еделвайс" на ТД "Трапезица 1902", смесен хор "Камчийска лилия" на ТД "Родни балкани" - Варна, смесен хор "Кайлъшко ехо" на ТД "Кайлъшка долина" - Плевен, дамски хор "Божур" на ТД "Камъка" - Горна Оряховица и хор "Средногорски звуци" на ТД "Сърнена гора" гр. Стара Загора. Концертът е съвместна инициатива с Община Велико Търново.

На 19 март в Двореца на културата и спорта "Васил Левски" ще се проведе кръг от състезанията по боулдър, а от 18 до 20 март са състезанията по спортно ориентиране "С карта из Търновград".

КРАТКА ИСТОРИЧЕСКА СПРАВКА ЗА ТД "ТРАПЕЗИЦА"

ТД „Трапезица 1902” е неправителствена организация. Членува в Българския туристически съюз, Българската асоциация за алтернативен туризъм, Националната асоциация за детски и младежки туризъм и чрез своите клубове в българските федерации по туризъм, алпинизъм, катерене и ориентиране.

Дружеството пълноценно присъства в обществения живот на града и страната с инициативи и богата дейност, свързани с развитието и популяризирането на туризма, туристическите спортове, екологията, културните традиции, с утвърждаването на идеите за активен живот в хармония с природата.

Въпреки, че Туристическо дружество "Трапезица" не е първото по учредяване в България, много са инициативите, които тръгват от него:

- 13.12.1903 г. - Благотворителен бал във Велико Търново, средствата от който се използват за залесяване на поречието на река Янтра и хълмовете около града. Впоследствие балът се превръща в една от традиционните благотворителни инициативи на Дружеството, възстановена в съвременната му история през 2007 г.

- 1904 г. – по инициатива на дружество "Трапезица" се създава археологическа секция към местния клон. Издирени, проучени и описани са много местни старини. В специални витрини са изложени снимки на исторически и природни забележителности от околностите на Велико Търново.

- 1904 г. – открива се безплатна ученическа спалня по инициатива на арх. Георги Козаров, на втория етаж на прогимназията, в къщата на братя Паница. Отпечатани са и първите туристически рекламни материали.

- 1905 г. – организира се общоградски излет до Царевец и Трапезица, а на традиционния благотворителен бал през декември за пръв път прозвучава туристическият марш "Балкани" по текст на Кирил Христов и музика на Иван Константинов. Този марш е химн на туристите и до днес.

- 1907 г. – издава се Туристически пътеводител, чиято подготовка започва още през 1905 г. с безвъзмездния труд на Леон Филипков, арх.Георги Козаров, Никола Марков, Димитър Багрилов и инж.Христо Сапаров. Постъпленията от 4-хилядния тираж са определени за изграждане на първата туристическа хижа в България – на Царевец.

- 24 май 1922 г. – освещаване на първата туристическа хижа „Трапезица” на хълма

Царевец, която се превръща в притегателен център на културно-просветната мисия на туристите.

- 1925 г. - опити за проникване, изучаване и описване на околните пещери от доц. Рафаил Попов, който проучва Мадарското плато и открива Омуртаговия надпис при Чаталар.

- Издава се списание „Турист“.

- 14 юли 1960 г. – първи ученически поход от Тимок до нос Емине с водач учителя Любомир Войников.

- 25 октомври 1960 г. - откриване на първия скален заслон в местността Устето. Пуска се тролей над Устето.

По традиция - и до днес, водеща е ролята на дружеството в развитието на пешеходния туризъм, ориентирането, алпинизма, катеренето, ски-туризма, ученическия туризъм, водните спортове, планинското колоездене, художествената самодейност.

Сред традиционните общественозначими дейности на Туристическо дружество „Трапезица 1902“ е оформянето, маркирането и обезопасяването на туристически маршрути и пътеки в околностите на Велико Търново. През 2013 година благотворителната кампания е посветена на възстановяване на най-популярните маршрути. Дружеството се грижи за поддържането на екопътеки в региона с дължина над 200 км.

ЗНАЧИМИ СЪБИТИЯ И КЛУБНА ДЕЙНОСТ В СЪВРЕМЕННАТА ИСТОРИЯ НА ТУРИСТИЧЕСКО ДРУЖЕСТВО „ТРАПЕЗИЦА 1902“

От създаването си през 1902 до 1946 година Туристическото движение в България се определя като културно-просветно. Събитията от септември 1944 година драстично променят концепцията за развитие на туризма и въпреки съпротивата на туристическите дейци, ръководени от тогавашния председател Цоньо Герганов, дейността на Дружеството е ликвидирана, уставът и демократичните традиции на управление са погазени, предприемчивият дух на туристите не се толерира.

След 1957 година туризмът започва да се възобновява, но вече като масова спортна дейност, развиваща се в секции към заводи, предприятия и училища.

През 1970 година е открит новият Туристически дом "Трапезица", популярен сред великотърновци със сладкарница "Еделвайс", а сред гостите на града – като туристическата спалня с най-красив изглед.

Най-дългогодишни са традициите в пешеходния туризъм. През 2009 година Клубът по пешеходен туризъм и туристически спортове при ТД „Трапезица 1902“ чества 100 години от основаването си с откриване на фотоизложба и представяне на юбилеен сборник. Няма кътче в България и на Балканите, което великотърновските планинари да не са опознали.

Наред с масовите туристически прояви, се развиват и дейности, свързани с високи спортно-технически постижения.

Представители на Клуба по спортно ориентиране „Трапезица 1954“ са републикански, балкански, европейски и световни шампиони. Първият шампион на България при мъжете от Туристическо дружество "Трапезица 1902" е Ангел Ганцаров, 1972 г. Днес сред младата смяна ориентировачи - медалисти са Григор Караиванов, Валентин Шишков, Елица Атанасова и др. В съвременната си история клубът е традиционен домакин на Държавни първенства и Национални купи.

Представители на Алпийски клуб "Трапезица 1957" осъществяват множество изкачвания в страната и чужбина – Памир, Кавказ, Алпите, Андите, Хималаите. В състава на Национална алпийска експедиция през 1989 г., представителят на клуба, Петър Панайотов, изкачва осемхилядника Анапурна в Хималаите. През 2014 година

великотърновските алпинисти – Иван Мутафов, Йордан Грозданов, Георги Георгиев, Румен Георгиев, Милена и Тодор Дамянови осъществяват изкачвания в непалските Хималаи и в планината Дамавант в Иран.

Изключителен успех за клуба в състезателното катерене са домакинствата на състезания с международен характер - шест Балкански първенства, пет Европейски купи, три Световни купи и едно Световно първенство, както и ежегодните домакинства на Държавните първенства и купи. Сред медалистите в европейски и световни шампионати са Калин Гърбов, Милен Видиновски (АК“Еделвайс“), Цвета Кожухарова, Благовест Лазаров (АК“Еделвайс“) и др. Някои от тях днес са изявени треньори на младата смяна в катеренето.

През 2014 година шампиони са Божидар Любенов, Мила Гордеева и Юлия Керимедчиева.

По инициатива на Дружеството във Велико Търново се построява най-голямата изкуствена катерачна стена на Балканите. Разработват се и се описват катерачни маршрути при манастира „Света Троица“ и Устето. Издаден е „Водител за катерачи“ с около 300 маршрута.

Фирма „Уолтопия“ дари нова изкуствена катерачна стена, на Дружеството, която е монтирана в спортния комплекс на ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ през 2014 година.

Ски алпинистите се представят успешно още с първите си стартове през 1968 г. Сред изявените имена в близкото минало са Христо Шипчанов, Веселин Долчинков, Христо Ненков, Георги Димитров, Веселин Стефанов, Петър Петров, следвани от носителите на отличия от Държавни първенства Тодор Тодоров, Николай Гугински, Росен Босев и Стефан Петров от „Еделвайс“ - Килифарево. Всяка година на 3 март клубът по ски-туризъм участва в националната проява „Ски-поход на свободата“ - Шипка.

Макар и по-късно развит във времето, Клубът по воден туризъм към ТД „Трапезица 1902“ има своето значимо присъствие както в национални и международни прояви, така и при обучението на деца и младежи.

Николай Терзиев е първият участник на клуба в Международната Дунавска регата през 1971 година. През 2001 година участниците в международната гребна проява са с актив от общо 3518 км., съответно Боряна Иванова 555 км., Людмила Тодорова 883 км и Светлана Георгиева 2080 км. Всяка година гребци от клуба участват в ТИД.

Състезателите от Клуба по планинско колоездене „Горгона“ при ТД „Трапезица 1902“ Пламен Петков, Даниел Петков, Петър Дачев и Пламен Стефанов са сред водещите в страната в този спорт и заемат призови места в състезанията в различни дисциплини. Клубът е традиционен участник в Спортно-туристическите празници „Ксилифор“, почиства и маркира нови трасета за крос-кьнтри, спускане и норт-шорт. По идея на Иван Хаджиколев на Ксилифор е изграден и “байк парк”.

По традиция Клубът на туристите ветерани е активен участник в проявите от плана на Дружеството – Осмомартенския женски поход, Пролетните и Есенните кампании „Движи се и победи“, празниците, концертите, изложбите и много други.

Клубът си сътрудничи с Клуба на пенсинера и Регионалния исторически музей във Велико Търново, а като член и деен участник в инициативите на Българската федерация на туристите ветерани, традиционно е домакин и на част от тях.

Сред съвременните приоритети на Туристическо дружество „Трапезица 1902“ е обогатяването и разнообразяването на дейностите с децата и младежите. През 2006 година към дружеството се учредява Комисия за ученически туризъм, която координира дейностите на училищните туристически клубове във Велико Търново. През 2014 година те са 9 на брой – в 4 основни, 4 средни училища и Дома за деца лишени от родителски грижи. С тях се организират походи, спортно-туристически

празници, летни и зимни лагери и училища сред природата, реализират се дейности по проекти.

С учителите туристи ежегодно се провеждат пролетен и есенен обучителни семинари с практическо обучение в планината и опознаване на подходящи маршрути. През 2007 година, в партньорство с ВТУ "Св. св. Кирил и Методий", е издаден сборник с доклади и съобщения „Туристически и спортни практики в училище“ в помощ на педагози и родители.

Възраждат се и културно-просветните и творческите инициативи, започнати от първостроителите на туризма в България. Тук се включва не само богатата дейност на туристическите хорове към дружеството, но и организирането на регионални и национални изложби и конкурси, издаването на книги и някаква документални филми, поддържането на собствена електронна медия – интернет страницата на дружеството.

Към туристическо дружество "Трапезица 1902" има сформирани няколко хорови формации. Вече 45 години художествените успехи и високият творчески заряд на членовете на смесен хор „Еделвайс“ и мъжката формация към него са в основата на богата концертна дейност. Заедно с дамския хор на туристите ветерани "Света гора", те заслужено се радват на овациите на многобройните почитатели на туристическата песен при ежегодното си представяне в националните песенни празници "Песните на България". Очарование внасят и изпълненията на детските вокални групи - "Планинче" при ОУ „Димитър Благоев“ и "Омайниче" при ОУ „Бачо Киро“.

Постиженията на ТД "Трапезица 1902" и неговите клубове често са сред новините – и когато се възстанови Коледният благотворителен бал, и когато се залесява, и когато компетентно се включват към акциите на Планинската спасителна служба и кампаниите в партньорство "Движи се и победи".

През 2009 година се осъществи и една от най-значимите инициативи в съвременната история на дружеството - откриването на Музей на туризма и туристическите спортове в туристически учебен център „Момина крепост“, Ксилифор. Проектът е реализиран в периода 2006-2009 година в партньорство с Регионалния исторически музей, Регионалната народна библиотека „П. Р. Славейков“ и Държавния архив – Велико Търново.

От 2011 година Дружеството, в партньорство с ВТУ "Св.Св.Кирил и Методий" и катедра скулптура към факултета по изобразително изкуство, ежегодно е домакин на „Младежка скулптурна колония - Ксилифор“.

Студентите, под ръководството на проф. Стефан Лютаков, проф. Коста Денев и доц. Георги Минчев, създадоха скулптурни композиции като „Добрият змей“, „Златната ябълка“, „Къщата на Баба Яга“ и сцена на открито - "Библиотеката“. Така се съчета необходимостта на младите таланти да практикуват в реални условия и експонирането на произведенията им за облагородяването на пространството до Туристически учебен център "Момина крепост" на Ксилифор.

Към престижните събития от изминалите 114 години можем да прибавим и изложбата "Мечти по върховете", състезанието по ориентиране в памет на Петър Цонев, "Благодарим ти, Пане", новото издание на туристическия пътеводител, новия входен знак на комплекса в Ксилифор, новия заслон в местността Дълбок дол и още много други.

С почит към богатото и славно минало, с поглед към бъдещето, ние, членовете на ТД „Трапезица 1902“, приветстваме всички с нашия девиз „Живейте пълноценно!“

Румяна Николова